

Deres referanse:
18/2987

Vår referanse:
201802422-14 008

Sted, Dato
Oslo, 10.09.2018

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFELOVEN MV. (OPPFØLGNING ETTER IKRAFTSETTINGEN AV NY STRAFFELOVEN)

Det vises til høring med forslag til endringer i straffeloven, militær straffelov og straffeprosessloven fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) av 25. mai 2018. Høringen er et ledd i oppfølgingen av den nye straffeloven med ikrafttredelse 1. oktober 2015.

Forslaget innebærer:

- Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd.
- Begrensninger i siviles medvirkningsansvar ved brudd på militær straffelov.
- Avklaring av at forsøk på kjøp av sex er straffbart.
- Åpning for fengselsstraff ved enkelte mindre alvorlige lovbrudd, slik at det kan benyttes visse tvangsmidler i etterforskningen.
- Klargjøring av at opplysning i tiltalen om vilkår for påtale, kun er nødvendig når påtale beror på begjæring fra offentlig myndighet.
- Påtalekompetanse for skattesvik og for brudd på allmenngjøringsloven legges til politiet.
- Kriminalisering av å utgi seg for å være den et identifikasjonsbevis er utferdiget til, selv om denne samtykker til bruken.
- Presisering av at straffebestemmelsen om brudd på taushetsplikt rammer enhver form for brudd på taushetsplikt.
- At gjentatt eller graverende befatning med våpendeler rammes av straffelovens bestemmelser om skytevåpen og ammunisjon.
- Utvider anvendelse av straffelovens korrupsjonsbestemmelser på handlinger begått i utlandet.

1. Innledende bemerkninger

Politidirektoratet har forelagt høringen internt i direktoratet, samt for politidistriktene og særorganer.

Innen fristens utløp har direktoratet mottatt innspill fra Sør- Øst politidistrikt, Øst politidistrikt, Oslo politidistrikt, Nordland politidistrikt, Politiets utlendingsenhet, ØKOKRIM og Kripas.

Politidirektoratet

Politidirektoratet, samt underliggende etater, er i grove trekk positive til endringene som nå foreslås. I stor grad gjelder også høringen forslag til endringer som følge av rene inkurier i forbindelse med ikrafttredelse av ny straffelov. Øvrige endringsforslag oppfattes som positive, da disse bidrar til bedret harmonisering av systematikken i straffelovgivningen for øvrig.

2. Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd (pkt 3)

Det er foreslått forlenget foreldelsesfrist for overtredelser av straffeloven §§ 304, 305 og 374. Det samme gjelder avvergingsplikten etter straffeloven § 196 for straffbare handlinger overfor barn, dog begrenset til overtredelser av straffeloven §§ 282, 299 og 302. I tillegg reises spørsmålet om det bør innføres en forlenget foreldelsesfrist for lovbrudd med ett års strafferamme.

Politidirektoratet støtter forslagene om forlenget foreldelsesfrist for de straffebed som er omhandlet i høringsnotatet. Dagens foreldelsesregler har fått noen uheldige utslag etter innføringen av ny straffelov, dette gjelder særskilt seksuelle overgrep begått mot barn.

Videre støtter Politidirektoratet departementets forslag om utvidelse av strafferammen i straffeloven § 305 fra 1 til 2 år, og tiltrer departementets begrunnelse. Disse sakene er gjennomgående tid- og ressurskrevende å etterforske, og som riksadvokaten påpeker, er den nåværende korte foreldelsesfristen en betydelig utfordring for politi og påtalemyndighet. Bl.a. brudd på straffeloven § 305 b ansees som et økende samfunnsproblem og det er etter Politidirektoratets syn viktig av både allmenn- og individualpreventive hensyn å reagere strengt mot de alvorligste overtredelsene.

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om utskutt foreldelsesfrist som foreslått av departementet og tiltrer riksadvokatens og departementets begrunnelse. Politidirektoratet viser til Øst politidistrikt som i sitt høringssvar fremhever at "*mange fornærmede finner det krevende å fortelle om seksuelle krenkelser i ung alder og nært opp til gjerningstidspunktet fordi temaet er ømfintlig og for mange skambelagt. Det må videre tas høyde for at barn ikke alltid umiddelbart forstår at de har vært utsatt for et lovbrudd, men at det er en erkjennelse som kan komme når barnet blir eldre og får mer kunnskap. Det antas også at enkelte unge fornærmede vil vegre seg for å avgi en fullstendig forklaring omkring lovbruddet i frykt for at foreldrene kan få innsyn i forklaringen (det legges til grunn at foreldre for å kunne ivareta sitt foreldreansvar vil kunne ha krav på innsyn i saker selv om en fornærmet over 15 år i medhold av straffeprosessloven § 93 annet ledd velger å utøve sine rettigheter selv).*" Politidirektoratet er enige med departementet i at muligheten for straffbortfall ved jevnbyrdighet og utvikling vil avhjelpe eventuelle urimelige utslag en utskutt foreldelse vil kunne få for unge lovbrutere. Det kan opplyses at bl.a. Øst politidistrikt og Kripos har et annet syn enn departementet og Politidirektoratet da de mener det også er behov for utskutt foreldelsesfrist for så vidt gjelder strfl. §305b, det vises til begrunnelse i de nevnte høringsuttalelser. Politidirektoratets syn er at en generell endring i de generelle foreldelsesreglene som innebærer at straffansvaret etter straffeloven §305 først foreldes etter fem år vil være tilstrekkelig, dette begrunnes i at det her er tale om et lovbrudd av lavere alvorlighetsgrad.

Politidirektoratet har ingen bemerkninger til forslaget om utskutt foreldelsesfrist hva gjelder avvergingsplikten i medhold av straffeloven §196, men slutter seg til dette.

Departementet reiser spørsmål om det bør innføres en lengre, generell foreldelsesfrist for lovbrudd med inntil 1 års strafferamme. Politidirektoratet er enig i forslaget om at det i tilfelle

er foreldelsesreglene, og ikke strafferammene, som må endres for å imøtekomme ønsket og riktig behov. Politidirektoratet er imidlertid i tvil om straffeloven § 86 første ledd bokstav a bør endres som foreslått, da det er usikkert hvordan det vil slå ut i forhold til andre lovbrudd. Det vises bl.a. til høringsuttalelse fra Kripos og Øst politidistrikt. Politidirektoratet kunne ønsket en mer grundig utredning på dette området.

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om at strafferammen for grovt uaktsomt bedrageri jf. strfl. §374 bør heves til 2 år. En økning i strafferammen vil bringe straffenivået på samme nivå som grovt uaktsomt heleri og hvitvasking. Misbruk av støtteordninger utgjør en trussel mot velferdsstaten og kan etter omstendighetene være like straffverdig som heleri og hvitvasking. En følge av å øke strafferammen til 2 år er at foreldelsesfristen blir forlenget til 5 år, hvilket Politidirektoratet mener er ønskelig. Politidirektoratet viser til høringsuttalelse fra Øst politidistrikt som fremhever at *"Foreldelsesfrist på to år for ordinære grovt uaktsomme bedragerier er knapp, særlig for trygdebedragerier. Disse sakene oppdages som regel først noe tid etter at de er begått og i tillegg skal de gjennom en forvaltningsmessig behandling i NAV før de anmeldes til politiet. Det er grunn til å tro at de fleste ordinære grovt uaktsomme bedragerier vil være foreldet eller tett på foreldet når de blir anmeldt til politiet med en foreldelsesfrist på to år. NAV sine anmeldelser er normalt med anvisning på skyldgraden forsett og det er som regel først ved den endelige påtaleavgjørelsen at skyldgraden grovt uaktsom kommer på banen og det er i alle tilfeller på dette tidspunkt avgjørelsen om skyldgrad tas. Det risikeres dermed at det gjennomføres en etterforskning og så at saken må henlegges på grunn av foreldelse når saken endelig avgjøres fordi bevisene for forsett likevel viste seg å ikke holde. Det kan også forekomme saker der tiltalen gjelder forsettlig ordinært bedrageri, men retten kommer til at det kun dreier seg om ordinært grovt uaktsomt bedrageri og at tiltalte dermed må frifinnes. Dette fremstår som en uheldig bruk av strafferettspleiens ressurser og lite forutberegnelig for de involverte."*

3. Begrensninger i siviles medvirkningsansvar ved brudd på militær straffelov (pkt 4)

Politidirektoratet tiltrer forslaget om innføring av nytt 2 ledd i militær straffelov § 9, og har ingen ytterligere bemerkninger.

4. Avklaring av at forsøk på kjøp av sex er straffbart (pkt 5)

Det er foreslått endringer i straffeloven § 316 om kjøp av seksuelle tjenester, slik at bestemmelsen utvetydig også rammer forsøkshandlinger.

Politidirektoratet tiltrer forslaget slik det fremkommer på s. 21 i høringsnotatet. Endringsforslaget medfører en harmonisering av systematikken i den nye straffeloven, og fjerner usikkerheten om hvorvidt forsøkshandlingen er straffbar eller ei. Politidirektoratet finner det ikke betenkelig å fjerne bestemmelsens annet ledd, siden den forhøyede strafferammen i første ledd blir tilsvarende, slik at også de grove overtredelsene omfattes.

Forslaget møter for øvrig bred enighet i underliggende etater, jf vedlagte innspill.

5. Åpning for fengselsstraff ved enkelte mindre alvorlige lovbrudd, slik at det kan benyttes visse tvangsmidler i etterforskningen (pkt 6)

Departementet foreslår å åpne for bruk av tvangsmidlene kroppslig undersøkelse, innhenting av biologisk materiale og takning av fingeravtrykk og foto ved mindre alvorlige lovbrudd. De angjeldende lovbrudd er angitt på side 29-30 i høringsnotatet.

Forslaget favner noe videre enn det som er foreslått i brev fra riksadvokaten av 21. oktober 2016. Politiet er opptatt av å ha straffeprosessuelle virkemidler som bidrar til en effektiv og god tjenesteutførelse. Tvangsmidler som ransaking, signalering, kroppslig undersøkelse og innhenting av biologisk materiale er viktige også for bekjempelse av mindre alvorlig kriminalitet. Mindre alvorlig kriminalitet er den som oftest treffer privatpersoner, og det vil fremstå som lite tillitsvekkende dersom politiet ikke har anledning til effektivt å ettergå dette til tross for klare holdepunkter for mistanke. Straffeprosessloven § 170a, kravet til forholdsmessighet, vil under en hver omstendighet utgjøre en skranke for tvangsmiddelbruk, og sørge for en konkret vurdering i den enkelte sak.

Lovteknisk er det gode argumenter for begge løsningene som er problematisert. Kripos fremhever i sitt hørings svar at forslaget om å øke strafferammen for det enkelte lovbrudd, slik at det bringes tilbake på samme nivå som etter tidligere straffelov, lovteknisk sett er å foretrekke. Politidirektoratet støtter imidlertid alternativet med å innføre henvisninger til de aktuelle straffebudene i tvangsmiddelbestemmelsene. En slik ordning fremstår riktignok som mindre oversiktlig, men den er logisk og hindrer samtidig en utilsiktet og uønsket økning av strafferammene. Strafferammene vil på denne måten i større grad gjenspeile handlingens alvorlighet.

6. Klargjøring av at opplysning i tiltalen om vilkår for påtale, kun er nødvendig når påtale beror på begjæring fra offentlig myndighet (pkt 7)

Etter forslag fra Riksadvokaten foreslås å endre straffeprosessloven § 252 annet ledd slik at opplysninger om vilkår for påtalen skal kun inntas i tiltalebeslutningen dersom denne beror på begjæring fra offentlig myndighet.

Politidirektoratet og underliggende høringsinstanser tiltrer forslaget.

7. Påtalekompetanse for skattesvik og for brudd på allmenngjøringsloven legges til politiet (pkt 8)

Departementet foreslår å gi politiet påtalekompetanse i saker som gjelder vanlig skattesvik etter straffeloven § 378, samt overtredelser av allmenngjøringsloven § 15.

Politidirektoratet tiltrer forslaget. Forslagene harmonerer med tidligere rettstilstand og beslektede overtredelser. Det er bred enighet om endringen i underliggende etat, det vises særlig til ØKOKRIMs innspill.

8. Kriminalisering av å utgi seg for å være den et identifikasjonsbevis er utferdiget til, selv om denne samtykker til bruken (pkt 9)

Departementet foreslår å kriminalisere bruk av andres identifikasjonsbevis, selv om denne har samtykket.

Politidirektoratet støtter endringsforslaget og mener dette vil styrke tilliten til slike dokumenter. Kriminalisering og håndhevelse vil ha forebyggende effekt, for eksempel i forbindelse med kontroll av aldersgrenser på utesteder og skjenkebevilling, og være preventivt for salg av alkohol til mindreårige.

Politiets utlendingsenhet (PU) har stilt spørsmål ved om endringsforslaget er for snevert, om det også bør omfatte den som videreformidler et identifikasjonsbevis, ettersom dette bidrar til å svekke tilliten til identifikasjonsbevis. PU foreslår å innta *"på samme måte straffes den som overlater et slikt identifikasjonsbevis som er utferdiget til ham eller andre, til en annen, selv om han vet eller bør forstå at det vil bli brukt ulovlig"*. Politidirektoratet slutter seg til dette og viser til begrunnelsen i PU sitt høringsutkast.

Kun til orientering vises til at Oslo politidistrikt i sitt hørings svar over to sider vurderer utformingen av ny § 366, Politidirektoratet kommenterer ikke dette.

9. Presisering av at straffebestemmelsen om brudd på taushetsplikt rammer enhver form for brudd på taushetsplikt (pkt 10)

Departementet foreslår en viss utvidelse av begrepet taushetsplikt i straffeloven § 209.

Politidirektoratet tiltrer departementets begrunnelse og forslag.

10. At gjentatt eller graverende befatning med våpendeler rammes av straffelovens bestemmelser om skytevåpen og ammunisjon (pkt 11)

Departementet foreslår å utvide straffeloven § 190 til også å gjelde ulovlig befatning med våpendeler.

Direktoratet tiltrer forslaget og viser særlig til innspill fra Oslo politidistrikt.

11. Utvider anvendelse av straffelovens korrupsjonsbestemmelser på handlinger begått i utlandet (pkt 12)

Forslag om endring i reglene om jurisdiksjon, handlinger begått i utlandet.

Det vises til ØKOKRIMs innspill, som også tiltres av Politidirektoratet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Politidirektoratet deler departementets oppfatning av at endringene ikke vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser. Først og fremst legger endringene til rette for bedre muligheter til etterforskning og iretteføring. En viss økning i utgiftene innen justissektoren vil likevel måtte påregnes, i den grad flere straffbare forhold blir forfulgt som følge av lengre foreldelsesfrister og mer effektive prosessuelle virkemidler. Flere av forholdene som er omhandlet gjelder mindre alvorlig kriminalitet, og vil i de fleste tilfeller avgjøres med forelegg. I den grad dette utgjør en merbelastning og økte utgifter, så vil det falle på politiet.

Med hilsen

Kristin Kvigne
avdelingsdirektør

Harald Bøhler
seksjonsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler
Liv Atterås
politiinspektør
Telefon48084585

Vedlegg: Høringsinnspill fra underliggende etat

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO
Norge

NORDLAND POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201802422

Vår referanse:
201802195-3 500

Sted, Dato
Bodø, 26.06.2018

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFELOVEN MV (OPPFØLGNING ETTER IKRAFTSETTELSEN AV STRAFFELOVEN)

Det vises til høringsbrev av 13. juni 2018 (pr. epost).

Nordland politidistrikt har følgende merknader til høringen:

1. Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd.

Politidistriktet er enig at dagens foreldelsesregler har fått noen uheldige endringer etter innføringen av straffeloven av 2005. Dette gjelder særskilt seksuelle overgrep begått mot barn. Etter vår oppfatning bør det for alle overgrepssaker mot barn ha en utskutt foreldelsesfrist, som starter å løpe fra fornærmede fyller 18 år.

Erfaring og forskningsresultater¹ tilsier at barn ofte fortier seksuelle krenkelser og andre typer overgrep rettet mot seg, og det kan ta lang tid før disse kommer for en dag. Ofte vil overgriper være en kjent eller nærstående person som barnet har et avhengighetsforhold til fram til det blir voksen. Hvilken beskyttelsesverdige interesse en overgriper skal ha synes vanskelig å se, all den tid en har veldokumentert forskning som viser hvilken skadevirkning slike overgrep gir. Selv mindre overgrep øker risikoen for senskader, slik at alle slike overgrep bør likebehandles. Hensynet til den tid som er gått, og gjerningspersonens beskyttelsesverdige interesse må etter vårt syn vike for hensynet til fornærmede.

Dersom man velger en slik løsning vil differensieringen etter de alminnelige foreldelsesreglene samtidig gi ulike foreldelsesregler etter grovhet på overgrepet. På den måten vil også hensynet til den tid som er gått bli ivaretatt, ved at de mindre alvorlige forholdene vil bli foreldet etter en tid.

Ut fra dette er det vår oppfatning av at straffenivået for de enkelte overgrep ikke bør endres, men at det i stedet gjøres endringer som angitt ovenfor for foreldelsesfristene.

¹ Tidsskrift for norsk psykologiforening nr. 11/2016

NORDLAND POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 1023, 8001 Bodø
E-post: post.nordland@politiet.no

Tlf.: 75545800
Faks: 75546053

Org. nr.: 983999999
www.politi.no

2. Medvirkning til brudd på militær straffelov

Distriktet har ingen særskilte merknader til forslaget.

3. Forsøk på kjøp av seksuelle tjenester

Forslaget og begrunnelsen i høringen tiltres.

4. Adgang til bruk av tvangsmidler ved mindre alvorlige lovbrudd

Nordland politidistrikt mener at dagens rettstilstand for bruk av tvangsmidler er tilfredsstillende. Det bør være en viss forholdsmessighet mellom adgangen til å benytte disse, sammenholdt med straffenivået, jfr. drøftelsen i Ot.prp nr. 90 (2003-2004). Det framstår for vår del noe kunstig å øke strafferammene, utelukkende for å kunne benytte tvangsmidler, så lenge det etablerte faktiske straffenivået ikke søkes økt tilsvarende.

Ønsker man å utvide muligheten til bruk av tvangsmidler, uten å endre straffenivået bør endringen i stedet skje gjennom endring av straffeprosessloven.

5. Opplysning i tiltalebeslutningen når påtalen ikke er offentlig

Distriktet har ingen særskilte merknader til forslaget.

6. Politiets påtalekompetanse for skattesvik mv.

Forslaget og begrunnelsen i høringen tiltres. Den kompetanseendringen som skjedde ved innføringen av straffeloven 2005 i disse sakene anse som anført av riksadvokaten som utilsiktet, og det er etter vårt syn ingen tungtveiende grunner til å ikke tilbakeføre denne kompetansen til politiet.

7. Misbruk av identitetsbevis

Forslaget og begrunnelsen i høringen tiltres.

8. Taushetsplikt

Forslaget og begrunnelsen i høringen tiltres.

9. Ulovlig befatning med våpendeler

Forslaget og begrunnelsen i høringen tiltres.

12. Juridistriksjon – korrupsjon begått i utlandet

Politidistriktet har ingen merknader til forslaget som tiltres.

Med hilsen

Heidi Kløkstad
Visepolitimester

Stig Morten Løkkebakken
Påtaleleder

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

SØR-ØST POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
18/2987

Vår referanse:
201809716-2 008

Sted, Dato
Tønsberg, 23.07.2018

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFELOVEN MV (OPPFØLGNING ETTER IKRAFTSETTELSEN AV STRAFFELOVEN)

1. Innledning

Sør-Øst politidistrikt viser til høringsnotat av 25. mai 2018 fra Justis og Beredskapsdepartementet hva gjelder endringer i straffeloven mv, (oppfølging etter ikraftsettingen av ny straffelov), samt Politirektoratet sin mail av 13. juni 2018 hvor det anmodes om eventuelle merknader med frist 8. august 2018.

Vi har gjennomgått de forslag som er fremsatt i høringsbrevet. Høringsbrevet er bl.a. forelagt Økoseksjonen og seksjon for Barnevold og Seksuelle overgrep.

Sør-Øst politidistrikt er enig i at det bør klargjøres hvorvidt forsøk på kjøp av seksuelle tjenester er straffbart, og at dette tilkjennges ved at strafferammen i straffeloven § 316 1. ledd økes til fengsel i inntil ett år. En har ellers ingen bemerkninger til forslaget til endringer i straffeprosessloven § 252 og påtaleinstruksen § 22-1, (punkt 7.1.3), politiets påtalekompetanse for skattesvik mv. (pkt 8.3.1 og pkt. 8.3.2). Det samme gjelder også forslag til endring av straffeloven § 366 (pkt. 9.3), samt forslag inntatt i pkt 10-12. Forslagene som nevnt tiltres slik de fremgår av høringsbrevet.

Under punkt 2 og punkt 3 kommenteres enkelte forhold hva gjelder forslag om forlenget foreldelsesfrist samt adgang til å benytte enkelte tvangsmidler ved mindre alvorlige lovbrudd.

2. Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd

I høringsbrevet foreslås det en forlenget foreldelsesfrist for overtredelser av straffeloven §§ 304, 305, og § 374, videre for avvergingsplikten etter straffeloven § 196 for straffbare handlinger overfor barn, dog slik at forslaget for sistnevnte begrenses til strl § 282, § 299 og § 302. I tillegg reises spørsmålet hvorvidt det bør innføres en forlenget foreldelsesfrist for lovbrudd med ett års strafferamme.

I brev av 21. oktober 2016 gir riksadvokaten uttrykk for at lavere strafferammer i enkelte tilfeller har hatt uheldige konsekvenser. I brevet fra riksadvokaten fremheves utfordringene med kort foreldelsesfrist for overtredelser av straffeloven § 304 og § 305 b. Sør-Øst pd slutter seg til riksadvokatens vurdering, og viser i denne forbindelse til det som er gjengitt i punkt 3.1

SØR-ØST POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 2073, 3103 Tønsberg
E-post: post.sor-ost@politiet.no

Tlf.: 33344400
Faks: 33313602

Org. nr.: 983998178
www.politi.no

side 5, 4. avsnitt i høringsbrevet. En har heller ingen bemerkninger til at strafferammen for overtredelse av straffeloven § 305 økes til fengsel i 2 år, jf. forslaget inntatt i punkt 3.3.7. Økoseksjonen ved Sør-Øst pd har fremhevet at strafferammen for grovt uaktsomme bedragerier jf strl. § 374 helt klart bør heves til 2 år, slik at foreldelsesfristen blir 5 år. Det påpekes i denne sammenheng at man stadig mottar anmeldelser fra NAV hvor det har gått nærmere 2 år fra lovbruddet opphørte til anmeldelse foreligger, og at tidsmomentet vil kunne være en utfordring der forholdet må ned subsumeres fra forsettlig til grovt uaktsomt bedrageri.

Sør-Øst har for øvrig ingen bemerkninger til forslaget om utsatt foreldelsesfrist hva gjelder avvergningsplikten medhold av straffeloven § 196.

I punkt 3.3.6 stilles det spørsmål hvorvidt det bør innføres en forlenget foreldelsesfrist for lovbrudd med ett års strafferamme, og at det også for slike forhold kan oppstå foreldelsesproblematikk. Som eksempel nevnes bl.a. straffeloven § 354, § 201, § 384 og § 394 samt § 267. Sør-Øst politidistrikt har ikke kjennskap til at foreldelsesreglene har skapt nevneverdige utfordringer for så vidt gjelder straffebud med en strafferamme på fengsel i inntil ett år. En er av den grunn usikker på hvorvidt det er behov for en forlenget foreldelsesfrist for enkelte straffebud i denne kategorien. En utvidelse av foreldelsesfristen bør i så fall begrenses til tilfeller der det foreligger et påvist reelt behov. I den grad anmeldelse mottas eller forholdet på annen måte avdekkes mot slutten av foreldelsesfristen vil man for øvrig kunne avbryte foreldelsesfristen i medhold av straffeloven § 88.

I punkt 3.3.7 har departementet foreslått to alternative forslag til utforming av foreldelsesreglene. For så vidt gjelder straffeloven § 304 "seksuell handling med barn, støtter en forslaget om at strl § 304 inntas i straffeloven § 87, slik at foreldelsesfristen først begynner å løpe fra det tidspunkt fornærmede fylte 18 år.

Forøvrig viser en til det departementet anfører i punkt 3.3.6 side 14, 4. avsnitt, hvor det bl.a. fremgår at "strafferammene ikke bør fastsettes med utgangspunkt i hva som anses som en hensiktsmessig foreldelsesfrist". Dette slutter en seg til.

En utvidet foreldelsesfrist bør derfor som utgangspunkt fremgå ved at det enkelte særskilte straffebudet hvor det er aktuelt å forlenge foreldelsesfristen inntas i straffeloven § 86 som nytt 2. ledd, slik departementet foreslår som alternativ 1 under punkt 3.3.7. En generelt utvidet foreldelsesfrist som nevnt i pkt. 3.3.7 (ny 86 1. ledd bokstav a) vil for øvrig også kunne påvirke foreldelsesfristen for visse forhold i spesiallovgivningen, for eks nevnes vegtrafikkloven. Selv om slike saker etter lang tid neppe vil bli etterforsket og påtalt, bør foreldelsesfristen avspeile det reelle behovet for straffeforfølgning herunder de hensyn straffen skal ivareta.

3. Adgang til bruk av tvangsmidler ved mindre alvorlige lovbrudd

Departementet foreslår i punkt 6.3.2 bl.a. å åpne for bruk av tvangsmidlene kroppslig undersøkelse, innhenting av biologisk materiale og takning av fingeravtrykk og fotografi ved mindre alvorlige lovbrudd. Lovbudene forslaget gjelder er nærmere angitt på side 29-30 i høringsbrevet. Departementets forslag går noe lengre enn det som er foreslått av riksadvokaten i brev av 21. oktober 2016.

Selv om de lovbud som omfattes av forslaget gjelder "mindre alvorlige forhold", vil det kunne være formålstjenlig og heller ikke uforholdsmessig å benytte tvangsmidler. Flere av

tvangsmidlene som omfattes av forslaget må videre anses å være mindre inngripende for de som rammes, som for eks innhenting av biologisk materiale, fingeravtrykk og foto. Noe annerledes stiller dette seg for både ransaking og kroppslige undersøkelser. Straffeprosessloven § 170a vil imidlertid utgjøre en skranke for tvangsmiddelbruken, ved at det skal foretas en vurdering om det "tilstrekkelig grunn" til å benytte tvangsmiddelet samt om bruken vil være "forholdsmessig". Den lave strafferammen vil i denne vurderingen kunne inngå som et begrensende element.

En løsning som foreslått, vil skape et mer fleksibelt system og man unngår at tvangsmiddelbruk er helt avskjært i situasjoner hvor bruk av tvangsmidler klart fremstår som formålstjenlig. Lovforslaget vil for øvrig bringe rettstilstanden mer i samsvar med slik den var før ikrafttredelsen av straffeloven av 2005, samt kunne bidra til at flere saker oppklares. Sør-Øst politidistrikt støtter forslaget og gir også sin tilslutning til at det for de samme bestemmelsene gis anledning til å beslutte ransaking, jf. pkt. 6.3.3 i høringsbrevet.

For så vidt gjelder pågripelse tar departementet det utgangspunkt at det bare unntaksvis vil være forholdsmessig å benytte pågripelse ved mistanke om en straffbar handling som kun kan medføre bot, jf. pkt 6.3.4. Departementet er i tvil om det er nødvendig å åpne for pågripelse i disse tilfellene, og ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet. I høringsbrevet vises det til tidligere hørings svar fra Kripos gjengitt i Prop. 64 L (2014-2015), pkt. 6.6.2.2 og pkt. 6.7.3.2. Kripos fremhevet at det kunne være like sterke grunner til å kunne pågripe ved mistanke om mindre underslag, heleri og bedrageri. Politidirektoratet gav sin tilslutning til dette. Sør-Øst politidistrikt er enig i dette og at det bør åpnes for mulighet til å foreta pågripelse i samsvar med Kripos sitt tidligere forslag.

Reglene om ransaking og pågripelse bør ses i sammenheng. Det vil kunne foreligge et klart og legitimt behov for å frihetsberøve siktede i en kortere periode i forbindelse med ransaking for å unngå at siktede gis mulighet til å forspille bevis. Bevisforspillelsesfare vil kunne foreligge i varierende grad sett i lys av sakens inngang og omstendighetene for øvrig. Det kan lett tenkes situasjoner hvor formålet med ransakingen vil bli vanskeliggjort eller forspilles dersom den siktede ikke frihetsberøves. Som eksempel kan nevnes en husransakelse hvor både hus garasje eller andre "oppbevaringssteder" skal gjennomgås, eller der det skal ransakes på flere ulike steder/adresser som er knyttet til den siktede, for eks en hytte eller en båt, eller annet oppbevaringssted som siktedes kontor. Dersom det gis hjemmel for ransaking bør man også kunne sikre at politiet gis mulighet til å ha kontroll på den siktede slik at formålet med ransakingen i størst mulig grad kan oppnås. En forutsetning for å kunne tillate pågripelse i slike tilfeller må være at frihetsberøvelsen er av kortere varighet.

For øvrig vil en vise til NOU 2016:24 Ny straffeprosesslov. I utvalgets forslag til § 14-1 (1) grunnvilkår for tvangstiltak, er det generelle mistankekravet "et straffbart forhold", dog slik at det for særlig inngripende tiltak fastsettes kvalifiseringer i de aktuelle tvangsmiddelbestemmelsene. Kriminalitetskravet er nærmere behandlet i utvalgets utredning under punkt 14.3.3.3. Utvalgets begrunnelse for kriminalitetskravet syntes å være at for de tre laveste kvalifiseringene (frihetsstraff, høyere straff enn fengsel i 6 måneder og fengsel i mer enn 6 måneder) kan det stilles spørsmål ved om hvorvidt terskelen i det hele tatt utgjør en skranke av praktisk betydning og om begrensnings i så fall er ønskelig. Utvalget legger videre til grunn at kvalifiseringene neppe gir noe begrensnings utover det alminnelige forholdsmessighetsprinsipp.

Hva gjelder pågrepelse er det ikke gjort unntak fra kriminalitetskravet i § 14-1 (1) for så vidt gjelder pågrepelse, jf §§ 15-1, 15-2 og 15-5. For pågrepelse innebærer forslaget til utvalget at kriminalitetskravet vil være "et straffbart forhold". Tilsvarende kriminalitetskrav gjelder også ved kroppslige undersøkelser jf § 17-1, innhenting av biologisk materiale for utelukkelse av identifikasjon, jf. § 17-2, samt ransaking jf. § 18-1.

Med hilsen

Kjell Johan Abrahamsen

påtaleleder

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler

Thomas Kragelund

Fag- og opplæringsansvarlig felles enhet for påtale

Telefon:

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

NATIONAL POLICE IMMIGRATION SERVICE
- NORWAY

Deres referanse:

Vår referanse:
201800589-2 008

Sted, Dato
Oslo, 25.07.2018

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFELOVEN MV. (OPPFØLGNING ETTER IKRAFTSETTELSEN AV STRAFFELOVEN)

Det vises til epost av 13. juni 2018 fra Politidirektoratet v/ Eirik Braathen, hvor Politidirektoratet ber om innspill fra Politiets utlendingsenhet til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 25. mai 2018 med forslag til endringer i straffeloven, militær straffelov og straffeprosessloven. Frist for innspill er satt til 8. august 2018.

De foreslåtte endringene i straffeloven, militær straffelov og straffeprosessloven anses å falle utenfor Politiets utlendingsenhets primærnedslagsfelt og kjerneoppgaver. Politiets utlendingsenhet har derfor kun et par kommentarer til høringsbrevet.

Politiets utlendingsenhet bemerker at misbruk av identitetsbevis, herunder bruk av en annen persons identitetsbevis etter samtykke, slik som vist til i høringsbrevet punkt 9, også er en kjent problemstilling innenfor utlendingsfeltet. Typisk eksempel på slikt misbruk er at personer med oppholdstillatelse i Norge overlater utlendingspass eller reisebevis for flyktninger til andre utenlandske borgere for å muliggjøre ulovlig innreise til riket. Det er imidlertid særskilte straffebud i utlendingsloven som dekker slike lovbrudd. Det vises til utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav d hvor det er en strafferamme på inntil to års fengsel for overlatelse av identitetsbevis til en utlending for innreise til riket. Forholdet kan etter omstendighetene også falle inn under utlendingslovens bestemmelser om menneskesmugling med høyere strafferamme. Det vises til utlendingsloven § 108 fjerde ledd bokstav b og femte ledd. Politiets utlendingsenhet mener følgelig at de foreslåtte endringene som fremgår av høringsbrevet punkt 9.3, om at overlatelse av identitetsbevis med samtykke også skal anses straffbart etter straffeloven § 366, skal gjennomføres. Vår vurdering er at det er de samme samfunnsmessige hensyn som ligger bak utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav d og straffeloven § 366.

Politiets utlendingsenhet anser videre at begrensningen om at identifikasjonsbeviset må være "*utferdighet til ham*" ikke er hensiktsmessig og at dette vil være en for snever begrensning, slik det også er vist til i høringsbrevet punkt 9.3. Politiets utlendingsenhet mener at bestemmelsen også bør omfatte den som videreformidler et identifikasjonsbevis "*utferdighet til andre*", ettersom dette bidrar til å svekke tilliten til identifikasjonsbevis. Videreformidling av et identifikasjonsbevis "*utferdighet til andre*" vil være et *misbruk av identifikasjonsbevis* og bør

Politiets utlendingsenhet

Politiets utlendingsenhet
Post: Postboks 8102 Dep, 0032 Oslo
Besøk: Økernveien 11-13

Tlf: 22 34 24 00
Faks: 22 35 37 00
E-post:
politiets.utlendingsenhet@politiet.no

Org. nr.: 986 210 504 mva
Giro:
www.politi.no

falle innenfor straffeloven § 366. Vår vurdering er dette vil samsvare bedre med de samfunnsmessige hensyn som ligger bak bestemmelsen. Politiets utlendingsenhet mener følgelig at straffeloven § 366 annet punktum bør endres til; På samme måte straffes den som overlater et slikt identifikasjonsbevis som er *utferdiget til ham eller andre*, til en annen, selv om han vet eller bør forstå at det vil bli brukt ulovlig.

Politiets utlendingsenhet har ingen øvrige innspill til høringsforslaget.

Med hilsen

Anne Karin Storhaug
fung. seksjonsleder

Ellen Wang
politifullmektig

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:

Ellen Wang
politifullmektig

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 2090, Vika
0125 OSLO

OSLO POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
18/2987

Vår referanse:
201807438

Sted, Dato
Oslo, 08.08.2018

HØRINGSUTTALELSE FRA OSLO POLITIDISTRIKT - FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFELOVEN MV. (OPPFØLGNING ETTER IKRAFTSETTINGEN AV NY STRAFFELOV)

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 25.juni 2018, herunder lovavdelingens høringsnotat fra mai 2018, der Oslo politidistrikt (OPD) er bedt om å komme med sitt høringsvar.

Kommentarer til kapittel 3: Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd

Forslaget om å endre straffeloven § 86 første ledd tiltres fra Oslo politidistrikt.

Straffeloven av 2005 har ikke bare senket strafferamme på en rekke bestemmelser, den har også en lovteknikk som spalter opp loven til egne straffebestemmelser både opp mot skyldgrad og alvorlighetsgrad. Når straffebestemmelsene deles opp slik har dette hatt innvirkning på foreldelsesfristen, og synes således å ha medført enkelte utilsiktede endringer på dennes lengde.

Til eksempel har uaktsom regnskapsovertredelse etter straffeloven § 394 en foreldelsesfrist på 2 år etter ny straffelov. Etter gammel bokføringslov § 15 var foreldelsesfristen på 10 år. Oslo politidistrikt vedlegger et allerede oversendt lovendringsforslag (datert 28.06.18 og oversendt POD) som beskriver dette temaet.

Et annet eksempel av stor praktisk betydning er de konsekvenser som fremheves i det siterte brevet fra riksadvokaten av 21. oktober 2016 vedrørende endringen av strafferammen i straffeloven 2005 § 304 og § 305 bokstav b). Oslo politidistrikt har erfaring med at det er svært krevende å etterforske disse sakene. Det er ikke uvanlig at en anmeldelse kommer lang tid etter at forholdet fant sted eller at forholdet avdekkes ved gjennomgang av elektronisk beslag. Gjennomgang av beslaglagt

OSLO POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 2093 Vika, 0125 Oslo
E-post: post.oslo@politiet.no

Tlf.: 22669050
Faks: 22668741

Org. nr.: 961398142
www.politi.no

elektronisk materiale krever store ressurser og kompetanse. De utfordringene politiet nå og fremover står overfor innebærer at disse alvorlige sakene i dag står i fare for å bli foreldet før de i det hele tatt blir avdekket. En endring som foreslått i strl. § 86 vil kunne reparere dette. Dette er også i tråd med den alminnelige rettsfølelse ved ivaretagelsen av sårbare ofre, samt allmennpreventive hensyn.

Uavhengig av foreldelsesproblematikk, støttes forøvrig forslaget om å heve strafferammen for strl. § 305 til to år, jf. det straffenivå som er skissert i Rt. 2009 s. 140.

Kommentarer til kapittel 4: Medvirkning til brudd på militær straffelov

Oslo politidistrikt er enig i forslaget og ser behovet for presisering av medvirkningsansvaret i militær straffelov etter at straffeloven 1902 § 134 ikke ble videreført i ny straffelov. Lovforslaget om innføring av nytt 2. ledd i militær straffelovs § 9 støttes.

Kommentarer til kapittel 5: Forsøk på kjøp av seksuelle tjenester

Som det fremgår av høringsnotatet side 19 flg hersker det i dag noe tvil om forsøk på overtredelse av strl. § 316 første ledd er straffbart eller ikke. Oslo politidistrikt har i tiden siden loven ble vedtatt forholdt seg til Riksadvokatens oppfatning som fremgår i brev av 21.oktober 2016, nemlig at forsøk på overtredelse av § 316 første ledd ikke er straffbart.

Forsøk på kjøp av seksuelle tjenester fra voksne var utvilsomt straffbart etter strl.(1902) § 202a. Disse forsøkene ble tidligere normalt avgjort i form av bøtStraff. Strl. § 316 viderefører strl. 1902 § 202a. Overgangen fra gammel til ny lov var ikke ment å medføre noen realitetsendring. Det er andre lovtekniske grunner som har medført denne endringen, som i realiteten har ført til at forsøk på kjøp av seksuelle tjenester ikke er straffbart.

Det er ikke uvanlig at politiet observerer situasjoner hvor det fremstår som at en person forsøker å kjøpe seksuelle tjenester. Etter dagens forståelse av strl. § 316 har ikke politiet pågripelseshjemmel i straffeprosessloven i slike situasjoner, med mindre de har observert en fullendt forbrytelse. Ved at lovgiver hever strafferammen som foreslått til 1 år, vil disse situasjonene igjen kunne etterforskes på en mer hensiktsmessig måte. Til dette nevnes også at politiets inngripen og etterforskning av sexkjøp, herunder forsøk på dette, også har en side til arbeidet mot menneskehandel og organisert hallikvirksomhet.

Oslo politidistrikt er av den oppfatning at forsøk på kjøp av seksuelle tjenester bør være straffbart, slik det var før lovendringen. Videre deler vi departementets oppfatning når det gjelder det lovtekniske, som underbygger forslaget om å heve strafferammen til fengsel i 1 år for overtredelse

av strl. § 316. Oslo politidistrikt støtter derfor departementets forslag om å heve strafferammen i strl. § 316 til 1 års fengsel.

Kommentarer til kapittel 6: Adgang til bruk av tvangsmidler ved mindre alvorlige lovbrudd

6.1 Kroppslig undersøkelse, innhenting av biologisk materiale, takning av fingeravtrykk og fotografi

Fra tid til annen står politiet overfor personer som over tid fremviser symptomer på psykose, men der det kan være vanskelig å avgjøre om symptomene er rusutløste eller betinget av en underliggende, reell sykdomstilstand. I slike tilfeller vil det kunne være av betydning for å kunne avklare disse spørsmålene om man kan skaffe seg et bilde av hvilke stoffer en person er påvirket av i en situasjon der symptomene faktisk opptrer. Behovet for å foreta slike avklaringer er erfaringsmessig først og fremst tilstede hos personer som over tid uansett begår flere straffbare handlinger. Imidlertid kan det oppstå tilfeller der en person har begått et mindre alvorlig lovbrudd, på et tidspunkt det kan være riktig øyeblikk å ta en slik blodprøve på. Etter Oslo politidistrikts oppfatning vil det være hensiktsmessig om det åpnes for å gjennomføre kroppslig undersøkelse etter § 157 i forbindelse med alle lovovertredselsene som etter straffeloven 1902 kunne medføre fengsel, men som nå kun kan straffes med bot.

Iblant vil det kunne være rimelig grunn til å undersøke om en mindre alvorlig overtrødelse kan være en del av ett omfattende modus. I slike tilfeller vil adgangen til å ta DNA-undersøkelser, fingeravtrykk og foto etter omstendighetene kunne utgjøre sentrale etterforskingsskritt.

Oslo politidistrikt støtter derfor forslaget om å utvidet adgangen til å foreta kroppslig undersøkelse, innhente biologisk materiale, samt takning av fingeravtrykk og fotografi også ved mindre alvorlige lovbrudd.

6.2 Ransaking

Oslo politidistrikt støtter forslaget om å åpne for ransaking ved de lovbruddene som er nevnt i høringsnotatets pkt. 6.3.2, og tiltrer departementets begrunnelse.

6.3 Pågripelse

Oslo politidistrikt håndterer et stort antall saker der personer (utenlandske statsborgere) med ingen eller kun løs tilknytning til Norge, har begått mindre alvorlige vinningsforbrytelser. I de fleste tilfellene dreier det seg om mindre tyveri, men det kan også tenkes at det kun er bevis for mindre heleri (mistenkte har befatning med gjenstander som er utbytte av f.eks. et mindre tyveri fra butikk), mindre skadeverk (mistenkte har ødelagt et klesplagg i forbindelse med fjerning av alarm som ledd i forberedelsen til et butikktyveri), mindre hvitvasking (mistenkte forsøker å bytte varer han selv har stjålet) eller mindre bedrageri (mistenkte setter kopierte panteetiketter med en feilaktig høy panteverdi på tomflasker, og legger disse i en panteautomat). På grunn av faren for unndragelse, vil

pågrepelse ofte være avgjørende for å få avgjort disse straffesakene. I saker om mindre tyveri vil hjemmel for pågrepelse allerede følge av strpl. § 171 annet ledd, mens det for de andre straffebudenes del i mange tilfeller kan være adgang til pågrepelse etter strpl. § 173 annet ledd. Kvalifikasjonen i den sistnevnte bestemmelsen om at mistenkte "ikke vites å ha fast bopel i riket" gjør – gitt rekkevidden denne kvalifikasjonen har – at det likevel kan foreligge til dels sterk unndragelsesfare i mange saker uten at den mistenkte kan pågripes etter § 173 annet ledd. I enkelte tilfeller vil det også kunne tenkes å foreligge bevisforspillelsesfare, f.eks. i forbindelse med funn av gjenstander som gir skjellig grunn til mistanke om mindre heleri. I slike saker vil det derfor være av betydning å undersøke hvor den mistenkte har gjenstandene fra. I noen tilfeller vil konkrete omstendigheter kunne også kunne tilsi at det foreligger en mer eller mindre kortsiktig gjentakelsesfare, uten at disse omstendighetene gjør det aktuelt å subsumere forholdet som noe mer enn mindre overtredelse.

Oslo politidistrikt går i et stort antall tilfeller til pågrepelse for forhold som har en strafferamme på over seks måneder, til tross for at de aktuelle lovovertredselsene etter fast praksis kun straffes med bot. Dette skjer etter politidistriktets vurdering godt innenfor rammene av kravet til forholdsmessighet i strpl. § 170a. Det at det bare er adgang til å ilegge bot for de overtredelsestypene det her er snakk om, bør derfor etter politidistriktets vurdering ikke utgjøre et avgjørende argument mot å innføre en hjemmel for pågrepelse.

Oslo politidistrikt er derfor av den oppfatning at det, i likhet som for mindre tyveri etter strl. § 323, vil være en fordel om det også gis adgang til å pågripe etter straffeprosessloven § 171 for mindre underslag (strl. § 326), mindre heleri (strl. § 334), mindre hvitvasking (strl. § 339), besittelseskrenkelse (strl. § 345), mindre skadeverk (strl. § 353) og mindre bedrageri (strl. § 373). Adgangen til å pågripe for nevnte straffbare forhold vil dessuten ha stor betydning for en effektiv iverksettelse av en etterfølgende bort- eller utvisningssak etter utlendingsloven. Oslo politidistrikt behandler årlig et høyt antall saker hvor utlendinger bortvises eller utvises på grunnlag av et rettskraftig forelegg eller en rettskraftig dom. Dersom utlendingen ikke pågripes i straffesaken, vanskeliggjøres også prosessen med utlendingssaken.

For forulemping av offentlig tjenestemann og enkelte særskilt vernede yrkesgrupper (§§ 156 annet ledd og 265 tredje ledd), brudd på identifikasjonsplikten overfor polititjenestemann (§ 162) og bedragerilignende handlinger (§ 377) antas det praktiske behovet for en adgang til pågrepelse å være mindre. Oslo politidistrikt vil derfor ikke ta til orde for en tilsvarende hjemmel her.

6.3.4 Lovteknisk løsning

For å unngå en utilsiktet, og slik Oslo politidistrikt forstår det, uønsket økning av strafferammen for de aktuelle lovovertredselsene, mener politidistriktet at hjemmelen for bruk av de aktuelle

tvangsmidlene for de aktuelle lovovertredselsene bør gis ved å legge til særbestemmelser i straffeprosessloven etter mønster fra pågripelseshjemmelen for overtredelser av strl. § 323 i strpl. § 171. Dette vil muligens også bevirke at motivasjonen bak lovendringene (å åpne for bruk av nærmere bestemte tvangsmidler, og ikke en økning av straffenivået) vil gå sterkere frem av selve den lovtekniske løsningen.

Kommentarer til kapittel 7: Opplysning i tiltalebeslutning når påtalen ikke er offentlig

Oslo politidistrikt støtter forslaget til presiseringene.

Kommentarer til kapittel 8: Politiets påtalekompetanse ved skattesvik m.v.

Oslo politidistrikt støtter at politiet gis påtalekompetanse for skattesvik etter strl. § 378 og etter Allmenngjøringsloven. Forslaget harmonerer både med tidligere rettstilstand, men også med øvrige beslektede overtredelser som for eksempel regnskapsforgåelser. Det vises her til at straffeprosessloven § 67 gir politiet kompetanse til både ordinære og grove regnskapsovertredelser etter straffeloven §§ 392- 393.

Det bes også om at det i forarbeidene tydeliggjøres at påtalekompetanse til politiet gis tilbakevirkende kraft. Det vises til at skattesvik er noe som ofte avdekkes etter at det har foregått over mange år. Her vil det oppstå "hybrid" tiltaler i fremtiden, der noen av overtredelsene vil ligge i en periode med statsadvokat kompetanse og andre med politikompetanse. En rydder slike tilfeller av veien ved å tydeliggjøre at endringen gis tilbakevirkende kraft. At loven her åpner for en slik løsning er kun en formalitet og vil ikke påføre noen mer eller mindre straffansvar av den grunn.

Kommentarer til kapittel 9: Misbruk av identitetsbevis

Oslo politidistrikt er prinsipielt enig i de foreslåtte endringene, nemlig at overlatelse av et identitetsbevis vel vitende om at det vil bli brukt villedende, bør være straffbart. Videre støttes forslaget om at selve misbruken av identitetsbeviset tross et eventuelt samtykke fra rette innehaver, bør være straffbart. Det vil styrke tilliten til slike dokumenter, hvilket er i tråd med det tillitsvern slike dokumenter trenger. Oslo politidistrikt er derfor enig i at en gjeninnføring av et slikt forbud, hører inn under straffelovens kap. 29. Et annet viktig moment i kriminalisering og ikke minst håndheving av et slikt forbud, er den forebyggende effekt det vil ha, eksempelvis med tanke på kontrollen av aldersgrenser på utesteder og skjenkebevilling, samt den preventive side det vil ha for salg av alkohol til mindreårige.

Når det kommer til selve utformingen av den nye strl. § 366, har Oslo politidistrikt enkelte bemerkninger til selve ordlyden, samt noen korte kommentarer til grunnvilkåret om vinnings forsett, mv. I det følgende vil først selve ordlyden bli kommentert. Deretter vil det mer prinsipielle vedr lovens grunnvilkår drøftes, nemlig om det er behov for å implementere et krav om at gjerningspersonen må ha et bestemt formål med identitetsmisbruket.

Slik den foreslåtte bestemmelsen nå lyder, jf. strl. § 366 første setning, kan det synes som om det etter en ren ordlydsfortolkning er straffbart å benytte eget identitetsbevis, jf.: *"utgi seg eller annen for å være den et vitnemål, pass eller liknende identifikasjonsbevis er utferdiget til"*. Man reddes nok her av en tolkning av ordet "utgi", ved at det her ligger en slags forutsetning om at det innebærer et misbruk, og under enhver omstendighet vil nok her rettsstridsreservasjonsprinsippet slå inn. Imidlertid bør den uklarhet som ligger i dette rettes opp ved eksempelvis å tilføye "uriktig utgi seg". På denne måten vil et riktigere innhold klarer fremkomme. Til sammenligning inneholdt 1902 strl. § 372 annet ledd denne reservasjonen: "løgnaktig utgi seg". Dette underbygger at det også bør være med i den nye formuleringen.

Atter videre bør ordet *identifikasjonsbevis* erstattes med *identitetsbevis*, eventuelt *identifikasjonsdokument*. I ordets språklige forstand er jo *identifikasjon* en handling, og identitet noe som lettere kan være gjenstand for bevis, og lys av dette er det riktigere med identitetsbevis. Dette harmonerer også med ordlyden i strl. § 202, der identitetsbevis er brukt. En kan ikke se en god grunn til å bruke annen ordlyd i strl. § 366.

En går nå over til å drøfte vilkåret forsett om vinning. Selv om det er velkjent fra ulike rettskilder at dette innebærer mer enn økonomiske fordeler, kan det etter en ren språklig fortolkning lett oppfattes som at en på en eller annen måte må tjene noe på dette. Særlig i lys av denne bestemmelsen, hvor man på mange måter kan oppnå en fordel utover det rent økonomiske, så kan en mer formålstjenlig formulering være "fordel". Dette var for øvrig ordlyden i 1902 strl. § 372 annet ledd, jfr "hensikt å tilvende seg eller andre en fordel". En foreslår på dette grunnlaget at *vinning* byttes ut med *fordel*. Oslo politidistrikt har for øvrig stusset over at en har tatt bort det alternative vilkåret om "å påføre en annen tap eller ulempe". Dette var omfattet av 1902 strl. § 372 annet ledd, jfr "eller å skade noen". Om fjerningen av dette er bevisst eller ubevisst, er vanskelig å se ut ifra høringsnotatet.

Når ovennevnte tilføyelse av vilkåret om å "påføre noen tap eller ulempe" er sagt, vil det kort nevnes om det er behov for dette/ eventuelt disse vilkårene i det hele tatt. Dersom man misbruker en annens identitet, med eller uten samtykke, vil man stort sett alltid oppnå en eller annen form for fordel eller påføre noen tap/ ulempe. Et misbruk er alltid motivert av noe, og et misbruk av identitetsbevis burde uansett være straffbart, jf. formålet om vern av tillit til dokumentet. En kan

vanskelig se for seg tilfeller som ville vært straffbart uten disse vilkårene. Det kunne vært skuespill/narresituasjoner mv, men slike tilfeller ville likevel blitt omfanget av rettsstridsreservasjonen. Dersom en skal fjerne vilkåret om vinning / tap eller ulempe, bør det også vurderes fjernet for strl. § 202, for å oppnå en bedre harmoni i regelverket. De hensyn som nevnt i forrige avsnitt gjør seg gjeldende også her.

Når det gjelder nytt forslag for strl. § 366 annen setning, bør også her *identifikasjonsbevis* erstattes med *identitetsbevis*. Betingelsen *selv om* han vet eller bør forstå, kan vurderes byttet med *når*, hvilket understreker at forsett/ uaktsomheten må foreligge på overlatelsestidspunktet.

Med grunnlag i det ovennevnte foreslås derfor følgende ordlyd i ny strl. § 366: "*Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som uriktig utgir seg eller en annen for å være den et vitnemål, pass eller lignende identitetsbevis er utferdiget til. På samme måte straffes den som overlater et slikt identitetsbevis til en annen, når han vet eller bør forstå at det vil bli brukt ulovlig.*"

En slik tilføyelse av strl. § 366 første punktum foranlediger forøvrig et konkurrensspørsmål i forhold til strl. § 202. Det bør i forarbeidene redegjøres for om strl. § 366 første punktum, for de tilfeller der bruken er uberettiget fra den identitetsbeviset er utferdiget til, kan / bør være i konkurrens med strl. § 202. Atter videre kan det tenkes å foreligge et medvirkningsansvar for den som overlater et identitetsbevis til slik uberettiget bruk, jf. strl. § 202, jf. § 15. Argumentet for en slik konkurrenssituasjon, er at bestemmelsene beskytter ulike interesser, nemlig vernet for den enkeltes identitet, jfr strl. § 202 og vernet til offentlige dokument, jfr strl. § 366.

Kommentarer til kapittel 10: Taushetsplikt

Oslo politidistrikt støtter forslag til endring.

Kommentar til kapittel 11: Ulovlig befatning med våpendeler

Oslo politidistrikt er enig i og støtter forslaget til endring slik at også våpendeler rammes av § 190 første ledd.

Ny våpenlov ble vedtatt den 20. april 2018, men har ikke trådt i kraft. I den nye loven omfatter definisjonen av våpendeler, jf. våpenlova 2018 § 2 nr. 3, langt flere gjenstander enn i någjeldende våpenloven 1961 § 2, jf. våpenforskriften 4a. Imidlertid vil bare befatning med visse våpendeler, som skal nærmere spesifiseres i forskrift, være løyvepliktige i den nye loven, jf. § 6 første og tredje ledd. Denne forskrift er så vidt vites ikke vedtatt ennå. Forarbeidene til våpenlova 2018 antyder imidlertid at man langt på vei har til hensikt å videreføre gjeldende rett ved at bare visse vitale

våpendeler krever løyve, jf. Prop 165 L (2016-2017) kap 5.4. Befatning med øvrige våpendeler, eksempelvis avtrekkere, skruer og fjærer, vil dermed normalt ikke bryte våpenlova 2018. Oslo politidistrikt legger til grunn at slik befatning da heller ikke blir straffbar etter straffeloven § 190.

Oslo politidistrikt oppfordrer departementet til å redegjøre for dette i proposisjonen.

Kommentarer til kapittel 12: Jurisdiksjon – korrupsjon begått i utlandet

Oslo politidistrikt er enig i departementets vurderinger vedrørende eksisterende begrensninger i jurisdiksjon når korruperte handlinger begås i utlandet og støtter departementets forslag til endringer i strl. § 5,

- i første ledd, ny nr. 12 som viser til §§ 387-389
- i tredje ledd, tilføyes nr. 12 til oppregningen
- i femte ledd gjøres handlinger foretatt på vegne av et foretak straffbare

Korruperte handlinger begått i land med svak korrupsjonslovgivning bør kunne straffeforfølges ubegrenset av prinsippet om dobbelt straffbarhet. Kravet til bevis for rettstilstanden i det fremmede landet kan gjøre straffeforfølgning unødvendig vanskelig.

Korrupsjon er svært samfunnsskadelig og hindrer utvikling. Dette gjelder i særlig i land som i betydelig grad trenger samhandling med internasjonale myndigheter og forretningspartnere. Norsk påtalemyndighet må kunne straffeforfølge korruperte handlinger begått i slike land. Korruperte handlinger skjer ofte på vegne av foretak.

Strl. § 6 utvider jurisdiksjonsområdet på områder der Norge er internasjonalt forpliktet til å straffeforfølge. OPD er enig med departementet at lovendringen vil skape en nødvendig grad av klarhet.

Kommentarer til kapittel 13: Økonomiske og administrative konsekvenser

Oslo politidistrikt er enig i de betraktninger som fremkommer i høringsnotatet. Den utvidete foreldelsesfristen som foreslått for strl. § 86 første ledd bokstav a), vil med all sannsynlighet medføre en økning i antall saker. Påtalemyndigheten må derfor ha en bevisst prioritering innenfor dette området. Det er likevel, tross knappe ressurser, viktig med en slik utvidet adgang til irettføring av enkeltsaker, som ellers ville blitt henlagt i strid med den alminnelige rettsfølelse.

ANDRE LOVFORSLAG.

Politiet vedlegger allerede oversendt lovforslag datert 28.06.18, jf. kommentarer til kapittel 3.

Med hilsen

Handwritten signatures in blue ink. The signature on the left is for Roger Andresen, and the signature on the right is for Beate Brinch Sand.

Roger Andresen
visepolitimester

Beate Brinch Sand
politiinspektør

Saksbehandlere: pi Anne Karin Blanck/ politiadvokat Henriette Taxt Røstadli

Politidirektoratet
Postmottak POD

ØST POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
18/2987 ES SSA/bj

Vår referanse:
201811345

Sted, Dato
Ski, 23.08.2018

HØRING – FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFELOVEN M.V

Det vises til Det kongelige justis- og beredskapsdepartements høringsbrev av 25. mai 2018 med forslag til endringer i straffeloven, militær straffelov og straffeprosessloven, samt mail fra Politidirektoratet av 13. juni 2018. Etter avtale med Politidirektoratet har Øst politidistrikt fått utsatt frist for høringssvar til 24. august 2018.

Øst politidistrikt avgrenser sitt høringssvar til enkelte punkter slik det fremkommer under. Til de øvrige punkter har vi ikke kommentarer. Høringssvaret følger systematikken i lovavdelingens høringsnotat.

1. Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd (høringsnotatet punkt 3)

En generell tilbakemelding til dette punktet fra Øst politidistrikt er at vi støtter forslagene om forlenget foreldelsesfrist for de straffebud som er omhandlet i høringsnotatet.

Til punkt 3.3.2: Bør det innføres en utskutt foreldelse av straffansvaret for seksuell handling med barn?

Øst politidistrikt er enig i forslaget om utskutt foreldelsesfrist og tiltrer riksadvokatens og departementets begrunnelse. Mange fornærmede finner det krevende å fortelle om seksuelle krenkelser i ung alder og nært opp til gjerningstidspunktet fordi temaet er ømfintlig og for mange skambelagt. Det må videre tas høyde for at barn ikke alltid umiddelbart forstår at de har vært utsatt for et lovbrudd, men at det er en erkjennelse som kan komme når barnet blir eldre og får mer kunnskap. Øst politidistrikt frykter også at enkelte unge fornærmede vil vegre seg for å avgi en fullstendig forklaring omkring lovbruddet i frykt for at foreldrene kan få innsyn i forklaringen (det legges til grunn at foreldre for å kunne ivareta sitt foreldreansvar vil kunne ha krav på innsyn i saker selv om en fornærmet over 15 år i medhold av straffeprosessloven § 93 annet ledd velger å utøve sine rettigheter selv).

Til punkt 3.3.3: Bør straffansvaret for seksuelt krenkende atferd mv foreldes senere?

ØST POLITIDISTRIKT

Øst politidistrikt støtter departementets forslag om utvidelse av strafferammen i straffeloven § 305 fra 1 til 2 år, og tiltrer departementets begrunnelse.

Disse sakene er gjennomgående tid- og ressurskrevende å etterforske, og som riksadvokaten påpeker, så er den nåværende korte foreldelsesfristen en betydelig utfordring for politi og påtalemyndighet.

Brudd på straffeloven § 305 b er et økende samfunnsproblem og det er etter Øst politidistrikt sitt syn viktig av både allmenn- og individualpreventive hensyn å reagere strengt mot de alvorligste overtredelsene. Vi imøteser derfor en hevet strafferamme.

Øst politidistrikt har erfaring med etterforskning av grove krenkelser som subsumeres som brudd på straffeloven § 305 bokstav b fordi lovbruddet ikke rammes av strengere straffebud. Eksempelvis der lovbryster tvinger eller forleder barn til å urinere eller late avføring foran webkamera, for seksuell tilfredsstillelse hos lovbryster. Flere fornærmede beskriver et vedvarende press fra lovbryster, og en utvikling i hva lovbryster tvinger eller forleder dem til; fra mindre alvorlig atferd til atferd som ligger tett opp mot seksuell handling eller seksuell omgang.

Det kan drøftes om den over nevnte atferd *burde* favnes av strengere bestemmelser i straffeloven kapittel 26, men det vil etter vårt syn i tilfelle kreve en endring av andre bestemmelser i kapittelet om seksualforbrytelser.

For de fornærmede er det videre belastende at den kriminelle aktiviteten ofte skjer på deres hjemmearena sånn som på eget rom, via sosiale medier. I tillegg til skamfølelsen knyttet til den seksuelt krenkende atferden forteller flere av barna om frykt for at bilder eller videoer skal videreformidles eller spres på nettet.

Til spørsmålet om *utskutt foreldelsesfrist* har Øst politidistrikt av denne grunn et noe annet syn enn departementet. I høringsnotatet s 11, 5. avsnitt, fremkommer det: "Det foreslås likevel ikke en utskutt foreldelsesfrist for straffansvaret etter straffeloven § 305 bokstav b, da det er tale om lovbrudd av lavere alvorlighet". I høringsnotatet vises det videre til pkt 3.3.6 der en endring i de generelle foreldelsesreglene drøftes.

Øst politidistrikt mener det er behov for *både* utskutt foreldelsesfrist og forhøyet strafferamme fra 1 til 2 år, og viser til det som fremkommer over om grove overtredelser av straffeloven § 305 b. Begrunnelsen for å foreslå utskutt foreldelsesfrist for straffansvar etter straffeloven § 305 b er tilnærmet lik begrunnelsen for utskutt foreldelse for straffansvar for seksuell handling mot barn, jf våre kommentarer til pkt 3.3.2 over, nemlig at mange fornærmede finner det vanskelig å fortelle om krenkelser de er utsatt for i ung alder fordi temaet er skambelagt. Øst politidistrikt frykter også i forhold til denne bestemmelsen at enkelte unge fornærmede vil vegre seg for å avgi en fullstendig forklaring omkring det straffbare forholdet i frykt for at foreldrene kan få innsyn i forklaringen.

Øst politidistrikt ser at utskutt foreldelse ved overtredelse av straffeloven § 305 bokstav b i enkelte tilfeller kan ramme lovbrysteren hardt. Etter Øst politidistrikt sitt syn kan det i avveiningen mellom hensynet til fornærmede og lovbrysteren likevel ikke være avgjørende at lovbrysteren føler det urimelig. Hensynet til fornærmede tilsier at fristen for foreldelse starter å løpe så sent av vedkommende er i stand til å fortelle om krenkelsene før de foreldes. Øst politidistrikt foreslår likevel at straffeloven § 308 om mulighet for straffbortfall endres slik at

den også omfatter straff etter straffeloven § 305 b, dersom det vedtas utskutt foreldelsesfrist for brudd på bestemmelsen.

Til pkt 3.3.4 Bør det innføres lenger foreldelsesfrist for grovt uaktsomt bedrageri?

Øst politidistrikt er enig i at foreldelsesfrist på to år for ordinære grovt uaktsomme bedragerier er knapp, særlig for trygdebedragerier. Disse sakene oppdages som regel først noe tid etter at de er begått og i tillegg skal de gjennom en forvaltningsmessig behandling i NAV før de anmeldes til politiet. Det er grunn til å tro at de fleste ordinære grovt uaktsomme bedragerier vil være foreldet eller tett på foreldet når de blir anmeldt til politiet med en foreldelsesfrist på to år. NAV sine anmeldelser er normalt med anvisning på skyldgraden forsett og det er som regel først ved den endelige påtaleavgjørelsen at skyldgraden grovt uaktsom kommer på banen og det er i alle tilfeller på dette tidspunkt avgjørelsen om skyldgrad tas. Det risikeres dermed at det gjennomføres en etterforskning og så at saken må henlegges på grunn av foreldelse når saken endelig avgjøres fordi bevisene for forsett likevel viste seg å ikke holde. Det kan også forekomme saker der tiltalen gjelder forsettlig ordinært bedrageri, men retten kommer til at det kun dreier seg om ordinært grovt uaktsomt bedrageri og at tiltalte dermed må frifinnes. Dette fremstår som en uheldig bruk av strafferettspleiens ressurser og lite forutberegnlig for de involverte.

Øst politidistrikt støtter forslaget til ny lovtekst for § 374 i 3.3.7 som er i tråd med hovedregelen om at lovbrudd graderes i ulike straffebestemmelser.

2. Forsøk på kjøp av seksuelle tjenester (høringsnotatet punkt 5)

Øst politidistrikt tiltrer forslaget om endring i straffeloven § 316 slik det fremkommer på s 21 i høringsnotatet. Endringen vil etter vårt syn medføre en ytterligere harmonisering av systematikken i straffeloven, og bidrar til å fjerne usikkerhet knyttet til om forsøk er straffbart. Politidistriktet finner det ikke betenkelig å fjerne bestemmelsens annet ledd siden den forhøyede strafferammen i første ledd blir tilsvarende, og således vil favne de grove overtredelsene.

3. Adgang til bruk av tvangsmidler ved mindre alvorlige lovbrudd (høringsnotatet punkt 6)

Øst politidistrikt er opptatt av at politiet skal ha straffeprosessuelle virkemidler som bidrar til en effektiv og god tjenesteutøvelse. Etter vårt syn er tvangsmidler som ransaking, signalering, kroppslig undersøkelse og innhenting biologisk materiale viktige også i bekjempelse av kriminalitet som er av mindre alvorlig art. Det vil for eksempel fremstå som lite tillitvekkende dersom politiet har klare holdepunkter for at utbyttet av et mindre underslag er i behold på siktedes bopel, men ikke har hjemmel for ransaking for å ta gjenstandene i beslag.

Forslaget til endring slik det fremkommer på s 26 følgende tiltres. Straffeprosessloven § 170 a gjelder generelt for bruk av alle tvangsmidler, så distriktet er ikke bekymret for at adgangen til bruk av tvangsmidler ved mindre alvorlige lovbrudd vil bli misbrukt.

Øst politidistrikt er enig i den lovtekniske løsningen som er valgt på s 28, idet en henvisning til de aktuelle straffebudene i de straffeprosessuelle bestemmelsene etter vårt syn blir uoversiktlig.

Øst politidistrikt støtter Kripos og Politidirektoratet i at det bør være adgang til pågripelse ved mistanke om mindre alvorlige lovbrudd som mindre heleri, mindre underslag, mindre hvitvasking og mindre bedrageri. Som nevnt over vil straffeprosessloven § 170 a være en generell begrensning for bruk av tvangsmiddelet som etter vårt syn vil hindre at pågripelse benyttes i andre tilfeller enn der det er særlig påkrevd. Distriktet vil komme tilbake til den lovtekniske løsningen for det tilfelle at det kommer et konkret endringsforslag.

4. Politiets påtalekompetanse for skattesvik mv (høringsnotatet punkt 8)

Det vises til forslag om endring av politiets påtalekompetanse knyttet til straffeloven § 378 slik at § 378 omfattes av straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav b.

Som det fremgår av riksadvokatens innstilling var det trolig ved en inkurie uteglemt at politiet i henhold til de tidligere bestemmelser hadde kompetanse for brudd på ligningsloven og merverdiavgiftsloven. Øst politidistrikt støtter derfor lovendringen, men vil foreslå at også straffeloven § 379 "Grovt skattesvik" inkluderes i straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav b.

Slik merverdiavgiftsloven § 21-4 - og straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav d - gjaldt før ny straffelov, hadde politiet påtalekompetanse til "*som for bedrageri etter straffeloven (1902) § 270 og § 271*" – det vil si også for grovt merverdiavgiftsbedrageri. Med de gjeldene beløpsgrenser for grovt bedrageri/skattesvik vil tilnærmet alle praktiske tilfeller som påtales falle inn under "grovt skattesvik". Det vises for øvrig til at politiet etter ny straffelov har fått videreført påtalekompetanse for "grovt bedrageri" hvor strafferammen er inntil 6 år. Det antas heller ikke være lovgivers intensjon å skape et slikt skille i påtalekompetanse, samt at dette er et fagområde som i hovedsak forvaltes av politiets økoteam som har god erfaring med bruk av bestemmelsen, og at det er viktig å tilstrebe mulig tidsbesparelse i økosaker.

En endring av straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav b bør også inkluderes i straffeloven § 379 hvis lovendringen skal ha praktisk betydning, og være i overenstemmelse med de tidligere kompetanseregler.

En annen konsekvens av lovendringene rundt skatteunndragelser er endringene i skattebetalingsloven §§ 18-1 og 18-2. Lovgiver hevet strafferammen i skattebetalingsloven § 18-1 og § 18-2 fra seks måneder til 2 år for å tydeliggjøre straffbarheten. Tidligere hadde politiet kompetanse i henhold til straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav a når strafferammen var under et år, men fordi strafferammen i disse bestemmelsene ble hevet til to år, mistet politiet sin påtalekompetanse. Det vises til riksadvokatens brev av 19.04.2018 til politimestrene hvor forholdet ble påpekt, og gitt antydninger om lovendring.

Straffebestemmelsen er en viktig og sentral bestemmelse som benyttes ofte av politiets økoteam, og er en viktig konsekvens av det arbeidet som gjøres hos de kommunale skatteoppkreverne i forhold til beregning av ikke innbetalt skattetrekk. Straffereaksjonen er i alminnelighet forelegg, og det antas å være unødvendig ressurskrevende å oversende alle slike saker til høyere påtalemyndighet. Når det gjelder foreldelsesfristen for grov uaktsom overtredelse av skattebetalingsloven er den også blitt redusert til 2 år, tilsvarende som for "grovt uaktsomt bedrageri". Dette i forbindelse med at skattebetalingsloven § 18-3 ble opphevet i forbindelse med straffelovens ikrafttredelse.

Når det fremmes lovendring av § 67 annet ledd bokstav c bør derfor også skattebetalingsloven § 18-1 og § 18-2 inkluderes.

Øst politidistrikt er enig i at politiet gis påtalekompetanse for overtredelser av allmenngjøringsloven § 15. Vi nøyer oss med å vise til Økokrims begrunnelse som er referert i høringsnotatet punkt 8.1.3.

5. Misbruk av identitetsbevis (høringsnotatet punkt 9) og ulovlig befatning med våpendeler (høringsnotatet punkt 11)

Øst politidistrikt støtter forslagene til endring og tiltrer begrunnelse gitt i høringsnotatet.

Med hilsen

Jon Steven Hasseldal
Politimester

Saksbehandler:

Marthe Gaarder
Politiadvokat 2

POLITIET
KRIPOS

Politidirektoratet

politidirektoratet@politiet.no

Deres referanse:
18/2987

Vår referanse:
201801557

Sted, Dato
Oslo, 06.09.2018

HØRING – ENDRINGER I STRAFFELOVEN MV. – HØRINGSSVAR FRA KRIPOS

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 25. mai 2018, med vedlagt høringsnotat om forslag til endringer i straffeloven mv. (oppfølging etter ikraftsettingen av ny straffelov), samt Politidirektoratets e-post av 13. juni 2018 med frist for merknader satt til 8. august s.å. I e-post av 11. juli s.å. ba Kripos om utsatt frist. Frist for innspill i er dialog med politidirektoratet utsatt flere ganger, senest til 6. september. Vi beklager at fristen ikke er overholdt. Våre innspill sendes likevel inn nå, slik at de eventuelt kan ettersendes departementet dersom det ikke er tid til å ta dem i betraktning ved utarbeidelse av direktoratets uttalelse.

Kripos' merknader er i det følgende ordnet punktvis og nummerert etter høringsnotatets systematikk og sammendrag (jf. høringsnotatet side 4).

Pkt 3

Forlenget foreldelsesfrist for enkelte lovbrudd, samt at det bes om synspunkter på en lenger frist for lovbrudd med strafferamme på fengsel inntil ett år

Straffeloven §§ 304 og 305

Kripos mener gjeldende foreldelsesfrister i straffeloven §§ 304 og 305 kan ha uheldige konsekvenser ved at straffbare forhold kan være vanskelige å avdekke før straffeansvaret er foreldet. Etter ikrafttredelse av den nye loven ble dette påpekt fra flere hold, herunder fra riksadvokaten ved brev av 21. oktober 2016. Forholdene som påpekes i brevet, gjengitt i høringsnotatet side 5, stemmer overens med Kripos' erfaring. Vi støtter forslaget om utskutt foreldelse av straffansvaret for seksuell handling med barn. Vi er enige med departementet i at muligheten for straffbortfall ved jevnbyrdighet og utvikling vil avhjelpe eventuelle urimelige utslag en utskutt foreldelse har for unge lovbyrtere.

For handlinger som faller inn under straffeloven § 305 foreslår ikke departementet utskutt foreldelse av straffansvaret, med den begrunnelse at det er tale om lovbrudd av mindre alvorlighetsgrad. Som påpekt av riksadvokaten, representerer imidlertid den korte foreldelsesfristen i disse sakene en betydelig utfordring for oss som skal håndheve regelverket. Internettrelaterte seksuelle overgrep, typisk at flere fornærmede har blitt forledet av den sammen gjerningspersonen til å kle av seg foran webkamera, avdekkes gjerne under politiets

Kripos

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet
Post: Postboks 2094 Vika, 0125 Oslo
Besøk:

Tlf: 23 20 80 00
Faks: 23 20 88 80
E-post: kripos@politiet.no

Org. nr.: 974 760 827
Giro: 7694.05.17962
www.politi.no

gjennomgang av beslag eller avhør av andre fornærmede og vitner. Det er vår erfaring at mange fornærmede ikke er kjent med at de har blitt forledet eller at det er begått en straffbar handling mot dem. Handlingene kommer gjerne til politiets kunnskap via etterforskning av andre forhold. Da strafferammen ble endret ved innføringen av ny straffelov (ved at tidligere § 206 ble splittet), ble samtidig muligheten til å håndheve regelverket dårligere. Dette bør etter Kripos oppfatning repareres ved en utskutt foreldelsesfrist for handlinger som omfattes av § 305 bokstav b). Alternativt bør strafferammen for § 305 bokstav b) heves til 2 år, slik det er vurdert i høringsnotatet punkt 3.3.7. Et argument for lengre foreldelsesfrist er at slike handlinger kan representere en vedvarende krenkelse overfor fornærmede. Hensynet til at lovbrysterer skal kunne legge forholdet bak seg og gå videre i livet bør da vektlegges mindre.

I høringsnotatet punkt 3.3.6 er det reist spørsmål om det bør innføres en lengre, generell foreldelsesfrist for lovbrudd med inntil 1 års strafferamme. Bestemmelsen i straffeloven § 86 første ledd bokstav a har vært uforandret siden straffeloven av 1902 ble endret ved lov av 14. april 1972. Straffelovrådet initierte denne endringen og viste til at forslaget var i samsvar med hva de hadde kommet overens om i Den nordiske strafferettskomite. I hvert fall har svensk og dansk lovgivning samme regel pr. i dag. I den nye straffeloven videreførte lovgiver det som var gjeldende rett på dette punkt, og Kripos kan ikke se at dette har vært noe stridstema. Dersom man skal endre den generelle bestemmelsen i § 86 første ledd bokstav a bør spørsmålet formentlig utredes ytterligere. Blant annet må man vurdere hvordan dette slår ut i forhold til andre lovbrudd (enn de som er nevnt i høringen). Vi er usikre på om foreldelsesfristen bør forlenges "en bloc". Det synes umiddelbart mer hensiktsmessig å beholde straffeloven § 86 slik den lyder i dag og heller gjøre unntak i konkrete tilfeller hvor fristen anses for kort.

Straffeloven § 374

Dersom lovgiver faller ned på en løsning med å gjøre konkrete unntak fremfor å forlenge fristen i § 86 bokstav a), mener Kripos at strafferammen for uaktsomt bedrageri, uavhengig av om det er grovt eller simpelt, bør være 2 år.

Grovt uaktsomt simpelt bedrageri har en strafferamme på 1 års fengsel og foreldes etter 2 år. Er det uaktsomme bedrageriet grovt er strafferammen 2 år og foreldelsesfristen 5 år. Til sammenligning vises det til at bestemmelsen om uaktsomt hvitvasking, straffeloven § 340, har en strafferamme på 2 år uavhengig av om hvitvaskingen er simpel eller grov. Tilsvarende gjelder uaktsomt heleri, jf. straffeloven § 335. Grov uaktsomhet – som er skyldkravet etter straffeloven § 374 – ligger ofte nær opp til forsettlig handling. Det er derfor vanskelig å se gode grunner for forskjellen i strafferammer som eksisterer mellom de nevnte paragrafene. Departementets forslag om å endre strafferammen i straffeloven § 374 til fengsel i 2 år bringer straffenivået tilbake til slik det var i straffeloven 1902 § 271a. Kripos mener forslaget skaper bedre harmoni mellom likeartede bestemmelser, og tiltrer det.

Straffeloven § 196

Vi støtter videre forslaget om utskutt foreldelsesfrist ved brudd på avvergingsplikten relatert til mishandling i nære relasjoner, voldtekt av barn under 14 år og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år. Det vil i praksis ikke være mulig å straffeforfølge brudd på avvergingsplikten før handlingen som skulle avverges, er kjent/anmeldt/etterforsket. En er enig med departementet i at behovet er størst ved slike straffbare handlinger som omfattes av §§ 282, 299 og 302.

Et alternativ vil være å heve strafferammen til fengsel i 2 år. Det kan hevdes at en strafferamme på 1 års fengsel er lavt for brudd på avvergingsplikten for de mest alvorlige handlingene som er nevnt i § 196. Det vises til uttalelser fra Høyesterett Inn tatt i avgjørelse HR-2017-824-A avsnitt 23:

"Strafferammen ved overtredelse av straffeloven 1902 § 139 første ledd er fengsel inntil ett år. Den straffen lagmannsretten har utmålt, er dermed lovens maksimumsstraff. Etter mitt syn bør det tas utgangspunkt i at lovbestemmelsen rammer en rekke handlinger av forskjellig karakter og alvorlighet, også handlinger som er mer alvorlige enn i den foreliggende saken. Utgangspunktet for straffutmålingen bør da være noe lavere enn lovens maksimum."

Straffeloven 1902 § 139 hadde også 1 års strafferamme, og en kan ikke se at det har vært et tema i høringsnotatet å heve strafferammen.

Pkt 4

Begrensninger i siviles medvirkningsansvar ved brudd på militær straffelov

Det vises til side 18 i høringsnotatet punkt 4.3 vurdering og forslag til endring. Den endringen som foreslås i militære straffelov § 9 (nytt) annet ledd vil bety at rettstilstanden blir som i straffeloven av 1902. Kripos støtter den foreslåtte endringen.

Pkt 5

Avklaring av hvorvidt forsøk på kjøp av seksuelle tjenester er straffbart - straffeloven § 316

Riksadvokaten har i brev datert 21. oktober 2016, høringsnotatet side 19, gitt uttrykk for at forsøk på kjøp av seksuelle tjenester ikke er straffbart etter ikrafttredelse av den nye straffeloven. Strafferammen for overtredelse av straffeloven § 316 er fengsel inntil 6 måneder, og da er ikke forsøk på overtredelsen straffbar, jf. straffeloven § 16. Nå foreslås strafferammen økt til fengsel i 1 år. Stortinget forskutterte 7. mai 2018 at lovendringen blir vedtatt, jf. høringsnotatet side 19 femte og sjette avsnitt. Kripos støtter forslaget til endring.

Pkt 6

Åpning for fengselsstraff ved enkelte mindre alvorlige lovbrudd, slik at det kan brukes visse tvangsmidler i etterforskningen

En viser til Kripos' innspill til høringen til ikrafttredelse av den nye straffeloven, beskrevet i høringsnotatet side 22 (ref. Kripos hørings svar av 5. september 2014). Blant annet tok vi opp problemstillingen knyttet til ransaking ved mindre alvorlige lovbrudd.

Riksadvokaten har i nevnte brev av 21. oktober 2016 gjort oppmerksom på de uheldige konsekvensene av at handlinger som tidligere kunne straffes med fengsel – og hvor det var adgang til å benytte tvangsmidler – etter ny straffelov kun kan straffes med bøter.

Kripos støtter på denne bakgrunn departementets forslag om å heve strafferammen for nærmere bestemte overtredelser. Selv om behovet for pågrepelse sjelden er aktuelt i mindre alvorlige saker (og ofte mindre aktuelt enn ransaking), kan det i praksis oppstå situasjoner hvor pågrepelse fremstår både forholdsmessig og nødvendig. Da er det svært uheldig dersom politiet står uten hjemmel til å gripe inn. Det påpekes i denne sammenheng at politiet/påtalemyndigheten alltid må vurdere om vilkårene for bruk av tvangsmidler er oppfylt,

herunder om dette er forholdsmessig og nødvendig i det konkrete tilfellet. Etter straffeloven (1902) var det eksempelvis adgang til pågrepelse ved overtredelse av § 391a, uten at en har registrert at dette ble misbrukt av politiet.

I høringsnotatet side 48 andre avsnitt reises spørsmålet om man i stedet for å øke strafferammen skal henvise til de aktuelle lovbestemmelsene i straffeprosesslovens bestemmelser om tvangsmidler. Kripos mener forslaget om å øke strafferammen for det enkelte lovbrudd, slik at det bringes tilbake på samme nivå som etter tidligere straffelov, lovteknisk sett er å foretrekke.

Lovforslaget i punkt 6.3.6 synes fornuftig også med tanke på behovet for biometrisk autentisering. I brev til riksadvokaten av 8. juli 2016 stilte Kripos spørsmål om hvorvidt innsnevringen av muligheten til å innhente foto, fingeravtrykk og DNA i straffeloven av 2005 var tilsiktet og ønsket. Særlig har det fremstått som paradoksalt at det etter straffeloven 2005 ikke er adgang til å innhente biometri i tilfeller hvor det kan være tvil om identitet. Endringsforslagene åpner for bruk av tvangsmidler som for eksempel takning av fingeravtrykk og foto i straffeprosessloven § 160, samt de andre tvangsmidlene angitt på side 23 i høringsnotatet. Det anses som hensiktsmessig å kunne ta fingeravtrykk for å identifisere en person som bryter identifikasjonsplikten overfor en polititjenestemann eller annen offentlig myndighet etter straffeloven § 162. Som høringsnotatet påpeker på side 26 må behovet for å benytte tvangsmidler i etterforskningen også ved mindre alvorlige lovbrudd avveies mot inngrepet det vil representere overfor siktede. Det kan likevel argumenteres for at et slikt behov må være til stede for eksempel i de tilfellene der det er mistanke om flere tilfeller av mindre alvorlige lovbrudd som angitt på side 27 i høringsnotatet. I et ID-perspektiv vil Kripos, som behandlingsansvarlig for foto-, fingeravtrykk- og DNA-registeret, påpeke viktigheten av korrekte personopplysninger i registrene og muligheten til å bruke biometri til å avklare identitet. Uavhengig av lovbruddets art er det viktig at politiet har mulighet til å kunne fastslå korrekt identitet. Biometri kan bidra til å avdekke ID-misbruk, om personen er etterlyst, og bidra til korrekte attester.

Pkt 7

Klargjøring av om opplysning i tiltalen om vilkår for påtale, kun er nødvendig når påtale beror på begjæring fra offentlig myndighet

God orden tilsier at man tilkjennevir i tiltalebeslutningen at påtale er begjært av rett myndighet. Dette vil trolig bare være aktuelt i et fåtall saker. Departementets forslag til endring i straffeprosessloven § 252 andre ledd og påtaleinstruksen § 22-1 andre ledd støttes av Kripos.

Pkt 8

Påtalekompetanse for skattesvik og for brudd på allmenngjøringsloven legges til politiet

Endringen er foreslått av Riksadvokaten, og forslaget støttes av Kripos da dette fremstår som en fornuftig løsning.

Pkt 9

Kriminalisering av å utgi seg for å være den et identifikasjonsbevis er utferdiget til, selv om denne samtykker til bruken

Kripos støtter endringsforslaget. Forslaget til endring av straffeloven § 366 for også å gjøre bruk av identifikasjonsbevis med eiers tillatelse straffbart ser også ut til å være velbegrunnet,

særlig da det angis på side 37 i høringsnotatet at det ikke synes klart at en avkriminalisering har vært tilsiktet ved ny straffelov. Kripos vurderer at også det å videreformidle et identifikasjonsbevis utstedt til andre, bør være straffbart, i tråd med hensynet til tilliten til identifikasjonsbevis som påpekt på side 38 i høringsnotatet.

Pkt 10

Presisering av at straffebestemmelsen om brudd på taushetsplikten rammer enhver form for brudd på taushetsplikt

Kripos støtter endringen i straffeloven § 209. Det er positivt at det ikke kan reises tvil om hvorvidt et brudd på plikten til å hindre at uvedkommende får adgang til opplysninger, er straffbart.

Pkt 11

At gjentatt eller graverende befatning med våpendeler rammes av straffelovens bestemmelser om skytevåpen og ammunisjon

Det vises til forslaget til endring av straffeloven § 190 slik at bestemmelsen også gjelder ulovlig befatning med våpendeler, jf. høringsnotatet side 40. Nye muligheter til å lage våpen og våpendeler ved hjelp av for eksempel 3D printere har senket terskelen for tilgjengelighet vesentlig. Man bør samtidig endre straffeloven § 191 ved også her å ta "våpendeler" Inn i lovteksten i bestemmelsens første ledd, se for øvrig høringsnotatet side 39 siste avsnitt. Endringen vil skape bedre harmoni med straffeloven 191a. Forslaget til endring støttes av Kripos.

Pkt 12

Utvidet anvendelse av straffelovens korrupsjonsbestemmelser på handlinger begått i utlandet

Straffeloven § 5 tredje ledd

Det vises til forslaget om at det nye punkt 12 i straffeloven § 5 første ledd også tas inn i oppregningen i straffeloven § 5 tredje ledd, se høringsnotatet side 45 fjerde avsnitt. Kripos synes det er rimelig at utlendinger som mer eller mindre tilfeldig oppholder seg i Norge (på ferie, forretningsreiser, asylsøkere o.l.), i prinsippet bør kunne straffeforfølges her i landet for forhold begått i utlandet, når det gjelder den type lovbrudd som er nevnt her. Kripos støtter forslaget til endring.

Straffeloven § 5 femte ledd

Det vises til lovforslaget, høringsnotatet side 46 til endring av straffeloven § 5 femte ledd. Bestemmelsen omfatter handlinger foretatt på vegne av et norsk foretak (straffeloven § 5 første ledd bokstav c), eller "senere norsk" foretak (straffeloven § 5 annet ledd bokstav c), av utlending, som ikke faller inn under bestemmelsens første til fjerde ledd. Gjerningspersonen vil da være utlending uten noen tilknytning til Norge. Det vil trolig by på en del praktiske problemer å få iretteført en slik sak her i landet. Trolig må vedkommende begjæres utlevert, og det er særlig problematisk om vedkommende oppholder seg i sitt hjemland. I høringsnotatet side 45 fig begrunnes forslaget. Det er bare handlinger foretatt "på vegne av et foretak" som rammes av dette alternativet, og trolig er det økonomiske lovbrudd som først og fremst er aktuelle, f.eks. korrupsjon, bedrageri, hvitvasking (jf straffeloven kap 30). Det er også lovbrudd fra dette kapittelet som brukes som eksempler i høringsnotatet. I notatet er det reist spørsmål om strafferammen for forhold som kan henføres under denne bestemmelsen, bør være 6 år eventuelt 3 år. Etter første alternativ i bestemmelsen er strafferammen satt til

fengsel i 6 år eller mer for handlinger rettet mot norsk borger eller person bosatt i Norge. Dette kan tale for at strafferammen også her bør være 6 år. En strafferamme på 3 år vil omfatte flere forhold f. eks. (simpel) korrupsjon, ikke bare grov korrupsjon, tilsvarende eksempelvis ved hvitvasking og bedrageri.

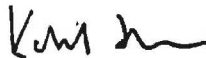
Etterforskningen kan bli krevende og omfattende. Den vil omfatte flere forhold som påpekt i høringsnotatet. Man kan tenke seg at flere personer har gjort seg skyldig i korrupsjon på vegne av et norsk foretak, de fleste involverte er norske, mens den ene – kanskje hovedmannen – er utlending. Dersom det kreves en strafferamme på 6 år for den aktuelle handlingen og retten skulle komme til at korrupsjonen ikke var grov, må utlendingen (hovedmannen) frifinnes. Kripos støtter alternativet med 3 års strafferamme.

Pkt 14 Samlet lovforslag

Straffeprosessloven § 62 a

Kripos støtter forslaget til endring i teksten i straffeprosessloven § 62a annet ledd første punktum til "forfølgningen innstilles" i stedet for "kan påtale unnlates". Begrunnelsen er å presisere at det ikke er snakk om "påtaleunnlatese" (jf straffeprosessloven § 69).

Med hilsen

Ketil Haukaas

Saksbehandler:
Erik Moestue
politadvokat
Telefon: 23208256

Kopi:
Det nasjonale statsadvokatembetet